

*Het niet-weten:
voedingsbodem voor iets nieuws*

BERICHT VAN GRANDCHAMP 2020

Ontvangen tijd – geleefde tijd

“Blijf in mijn liefde, je zult vrucht dragen in overloed”. Zo luidt het thema van de Week van gebed voor eenheid van christenen 2021. De Wereldraad van Kerken (WvK) had onze gemeenschap gevraagd de teksten voor deze gebedsweek voor te bereiden. En zo hebben we samen, uitgaande van het Johannes Evangelie hoofdstuk 15, de gebeden en meditatie uitgewerkt. We kunnen geen vrucht dragen als we gescheiden zijn van de wijnstok. Het is het sap, het leven van Jezus dat in ons stroomt, dat vrucht geeft. Door in de liefde van Jezus te blijven, kan zijn leven door ons heen stromen. We konden toen niet weten dat we een tijd tegemoet gingen die ons in het hart van deze realiteit zou plaatsen.

Zuster Gesine vertelt hoe deze tijd van “niet-weten” voor ons de voedingsbodem werd voor iets nieuws.

De lockdown was een complete stilstand: de gastenontvangst werd gesloten, onze projecten werden stopgezet, er kon niets meer worden gepland. Net als iedereen werden we geconfronteerd met het niet-weten. *“Staak de strijd! Erken dat ik God ben”* is de uitnodiging die God tot de mensheid richt in Psalm 46. Is dat niet de uitdaging van deze tijd? Hoe transformeren we deze verplichte en lijdzaam te verdragen stilstand in een tijd van hoop en verwachting? Nodigt Hij ons niet uit om in zijn liefde te blijven? Dat is moeilijk als de confrontatie met de kwetsbaarheid en de onvoorspelbaarheid van het leven, existentiële angsten oproept.

“Leef het heden van God – van ontvangen tijd naar geleefde tijd”, was het thema van onze zusterraad 2020. Betekent dit niet anders dan te leven wat ons is gegeven en te luisteren naar Hem die ons elk moment geeft? Broeder Adalberto Piovano, een Italiaanse Benedictijner monnik, onderstreepte dit in de retraite die hij in februari leidde: *“Tijd is een geschenk en moet niet geleefd worden als toeval of noodlot: integendeel, het plaatst leven in de vrije ruimte van Gods zorgende liefde. Als tijd altijd een geschenk is, dan kunnen we leren die te ontvangen, met het geduld van iemand die elke nieuwe dag ontvangt en die vertrouwen heeft in de dag van morgen”*.

Geduldig de dag ontvangen met al het niet-weten, en vertrouwen dat er een morgen komt. Zuster Anne-Emmanuelle zei het zo in de inleiding voor onze zusterraad: *“De ervaring van het Covid-19-virus leert ons een houding te ontwikkelen van ‘niet-weten’. Tijd is niet ons eigendom, ligt niet in onze handen. Dit impliceert dat je eerst moet ontvangen, je openstellen voor wat boven jezelf uitstijgt: open voor de Adem die het universum vult, die met ons scheppend is. Het gaat er niet om alles te weten en kant en klare oplossingen binnen handbereik te hebben. Nee, in werkelijkheid moeten we de realiteit verwelkomen zoals ze is en leren ontdekken hoe we ons open kunnen stellen voor het onverwachte dat kenmerkend is voor Gods Heilige Geest. Dit betekent dus de tijd nemen om daadwerkelijk onze grenzen, onze zwakheden en onze kwetsbaarheid aan te nemen, ze niet te verdringen. Zo kunnen ze scheppend worden omdat we open leren staan voor de goddelijke Adem. Omdat we samenwerken met God, in verbond met hem.”*

Dit veronderstelt een omkeer. "Metanoia", een Grieks woord dat ook overstijging en verandering van inzicht impliceert. Daarvoor gaan we uit van de actieve kracht van God die met ons iets nieuws wil beginnen. We hebben iets van dit mysterie kunnen ervaren in de tijd dat we de eucharistie niet konden vieren. Eerst voelden we de pijn van het gebrek, de leegte. Hoe lang zouden we kunnen leven zonder dit essentiële voedsel? Maar in de momenten van stil gebed, die in de plaats kwamen van de communie met het lichaam en bloed van Christus, met de blik op de lege beker en schaal, hebben velen van ons volheid ervaren. De volheid van de aanwezigheid van God die zich niet beperkt tot bepaalde uitdrukkingvormen. De volheid van zijn aanwezigheid in het lichaam dat zijn gemeente vormt; de volheid ook van de eenheid van alle christenen. Zijn in feite alle christelijke tradities niet méér verenigd door wat hen ontbreekt dan in wat zij gemeen hebben?

Dit jaar ontvingen we een boompje met een bijzonder verhaal: het is de vrucht van een zaadje dat de atoomaanval op Hiroshima heeft overleefd. Over de hele wereld zijn deze "Vredesbomen" nu te vinden, een sterk symbool van een zaadje dat lang kan overleven en dat groeit zodra de omstandigheden gunstig zijn. Het werd ons aangeboden door een Nederlandse vriendin van de gemeenschap, ook met een bijzonder verhaal. Als overlevende van een Japans concentratiekamp in Indonesië getuigt ze van een leven in dienst van verzoening.

Twee situaties van grote uitzichtloosheid, van niet-weten, die tenslotte uitmondten in nieuw leven.

De wereld maakt zich op voor een nieuw jaar met veel open vragen. Ook de Week van gebed voor eenheid zal veel creativiteit vragen en vermogen om naar elkaar te luisteren. In de inleiding voor deze week schreven we: *"Hoewel wij als christenen in Christus' liefde leven, leven we ook in een schepping die zucht terwijl ze wacht om te worden bevrijd (Romeinen 8). In de wereld zien we het kwaad van lijden en conflicten. Door solidair te zijn met hen die lijden, laten we de liefde van Christus door ons heen stromen. Het wonder van Pasen draagt vrucht in ons als we onze broeders en zusters liefde aanbieden en hoop in deze wereld koesteren."*

Hoe actueel is deze realiteit!

Mogen wij als christenen één-zijn in wachten, luisteren en hopen: samen zoekend op de weg van het niet-weten naar een toekomst waarin God al iets nieuws voorbereidt.

Omdat Rev. Dr. Odair Pedroso Mateus de spirituele basis van de Week van gebed voor eenheid van christenen wilde vernieuwen, heeft hij onze gemeenschap voorgesteld om de teksten voor deze Week voor te bereiden.

Wie bidt voor de gave van eenheid in Christus en de zichtbaarheid daarvan, zal blij zijn: in 2021 zal het gebed van Grandchamp twee keer om de wereld cirkelen. Ik zal het even uitleggen. Elk jaar publiceert de Wereldraad van Kerken (WvK) samen met de Katholieke Kerk, via hun Pauselijke Raad ter bevordering van de Eenheid van de Christenen, materiaal voor de Week van gebed voor eenheid van christenen. Eén van de pioniers van deze week was pastor Paul Couturier, een vriend uit de beginjaren van de gemeenschap.

Het materiaal voor deze week wordt allereerst gebruikt van 18 tot 25 januari 2021 op het noordelijk halfrond. En daarna, in de week voorafgaand aan Pinksteren, in een aantal landen op het zuidelijk halfrond, zoals Brazilië.

In 2018 nodigden de WvK en de Pauselijke raad de zusters van Grandchamp uit om de Bijbelteksten, de meditatie en de gebeden voor 2021 voor te bereiden, hetzelfde jaar waarin de elfde assemblee van de WvK zou plaatsvinden en waarvan het thema al was vastgesteld: *“De liefde van Christus leidt de wereld tot verzoening en eenheid”*. Zonder daarvan op de hoogte te zijn kozen de zusters van Grandchamp een thema dat daarop precies aansloot: *“Blijf in mijn liefde en je zult overvloedig vrucht dragen”*, uit het Evangelie van Johannes 15.

Oecumene, de zichtbare manifestatie van de gave van eenheid in Christus, wordt gevoed door het charisma dat kerken en christelijke gemeenschappen ontvangen van de Heilige Geest, ondanks hun nog steeds bestaande ver-

deeldheid. Ze zijn geroepen om dit charisma te delen. Oecumene die niet gevoed wordt door een spiritualiteit van eenheid mondt al snel uit in desillusie, zelfs vijandigheid, jegens elke zoektocht naar zichtbare eenheid.

Vanaf het begin heeft de gemeenschap van Grandchamp het charisma van gebed voor eenheid en dienstbaarheid aan eenheid ontvangen. Oecumene maakt deel uit van haar DNA. De spirituele oecumene van Grandchamp, gerijpt door de beproevingen in de voorgaande jaren, is des te noodzakelijker nu de weg naar eenheid langer blijkt te zijn en veeleisender dan in het verleden.

Als gevolg van de wereldwijde crisis is de assemblee van de WvK uitgesteld tot 2022. Deze vindt plaats van 31 augustus tot 8 september in Karlsruhe, Duitsland, niet ver van de Franse en Zwitserse grens. Het wil daarom een bijeenkomst zijn waar kerken en volkeren in plaats van scheidingsmuren, bruggen van verbinding bouwen, van ontmoeting, verzoening en eenheid.

Het door Grandchamp voorbereide Gebed voor eenheid van christenen 2021 zal ook in 2022 en zeker daarna ons blijven aanmoedigen.

Rev. Dr. Odair Pedroso Mateus
Plaatsvervangend secretaris-generaal
van de Wereldraad van Kerken

* * *

Hopen op iets nieuws. Twee mensen kijken er naar vanuit een ander perspectief: zr. Irmtraud en Thierry, een vriend van de gemeenschap.

Sinds maart koester ik de hoop dat de lockdown zal bijdragen aan wereldwijde en structurele verandering, met meer respect voor de schepping en het behoud van onze planeet.

Lijkt de lockdown niet een beetje op die van Mozes toen hij in de woestijn moest

vluchten na het doden van een Egyptenaar (Exodus 2:11)? In de eenzaamheid van de woestijn openbaarde God zich aan hem en vertrouwde hem toe het Hebreeuwse volk uit de slavernij te bevrijden. Die tijd was voor Mozes een proeve om later het volk door de woestijn te kunnen leiden.

Om het door plagen getroffen Egypte te verlaten en werkelijk achter zich te laten moesten de Hebreeërs, voordat ze het beloofde land konden binnengaan, van mentaliteit veranderen. Op hun lange tocht door de woestijn leerden ze te leven als vrije mensen.

Door de lockdown hebben we de weldaad weer ontdekt van schonere lucht, de ontspanning van spontaniteit, stilte en aandachtig luisteren. Zou dit niet een voorbereiding kunnen zijn van een leven dat eigenlijk rijker, eenvoudiger en meer solidair is? Als we kijken naar de crisis met in ons hart het geloof en vertrouwen op God, die mensen op al hun wegen liefdevol begeleidt, zien we een eenvoudiger en ecologisch verantwoord leven al ontkiemen? De onrechtvaardige structuren, die het samenleven in vrede belemmeren, moeten beslist worden ontmanteld.

Kunnen de schokkende gebeurtenissen in Wit-Rusland, Libanon, Hongkong, Ecuador, en veel andere landen, zò tot ons doordringen en een transformatie teweeg brengen, een "metanoia", op persoonlijk en op maatschappelijk vlak? Laten we in ons gebed de "Mozes" van vandaag steunen, opdat ze volhouden en waar mogelijk de vrede bewaren.

Met allen die bidden, in welke traditie dan ook, zijn wij geroepen om de hoop levend te houden: hoop op een waardig leven voor allen, hoop voor de schepping. Hoop dat God's koninkrijk kome, en we daaraan bijdragen door onze manier van leven.

Laten wij die band van liefde en vertrouwen bewaren, een levende band

met de Bron van alle leven. Moge dit ertoe leiden dat alle krachten van onze planeet zich louteren, zich bevrijden en groeien naar de tijd dat God alles in allen zal zijn.

zr. Irmtraud

*

Een nieuw samenzijn weven

"Jezus zei :

Zalig wie beproeving heeft gekend,

Hij is het leven binnen gegaan."

Evangelie van Thomas, logia 58

Wij maken een grote collectieve crisis door. Deze beïnvloedt ons individueel, dat heb ik op mijn spreekuur vastgesteld. We worden ons bewust van onze angst voor dood en ondergang en brengt ons uit ons evenwicht. Elke echte crisis is zowel angstaanjagend als fascinerend; naast vrees en verdriet zijn er ongetwijfeld ook nieuwe kansen. Velen hebben mij al verteld hoe hun prioriteiten in deze periode zijn veranderd: nu ze de ruimte hebben om zichzelf innerlijk te ontmoeten, zijn zij meer gaan luisteren naar wat voor hen zelf wezenlijk is. Ook de verhouding tot anderen is in een crisis beland. We ervaren nog steeds mogelijkheden tot toenadering: door beproevingen die we samen doormaken, de intensivering van contacten door de lockdown en digitale mogelijkheden. En we ervaren de pijn van verwijdering: afstand houden, bijeenkomsten die worden afgezegd. Dat alles kan leiden tot een sterk gevoel van isolement, vooral met betrekking tot hen die ons na zijn en tot onze samenleving.

Ik heb de indruk dat voor velen van ons deze crisis een dubbele beweging teweegbrengt. Enerzijds een terugkeer naar zich zelf, naar de eigen intimiteit, de eigen unieke ruimte. Anderzijds het opnieuw ontdekken van onze relatie tot anderen. Samenzijn op de oude ver-

trouwde manier wordt zeldzamer en kostbaarder. Ook hier vindt een zekere verinnerlijking plaats : we staan zelfbewuster tot anderen in relatie omdat we meer tijd hebben om naar onszelf te luisteren en onszelf en onze behoeften te verstaan. In onze eigen omgeving en in onze samenleving zijn de onderlinge verhoudingen ook opgeschud. De fysieke omgang die ons in onze samenleving met elkaar verbindt is nog steeds niet mogelijk. Daardoor wordt iedereen op zichzelf teruggeworpen. Maar heeft het paradoxaal genoeg niet ook tot een meer intieme band met anderen geleid? Vanuit ons innerlijk is het misschien gemakkelijker met meer vrijheid en sereniteit onze plaats in de samenleving te vinden, deze zelfs gemakkelijker aan anderen te geven. Als dat mogelijk is, zal dat zeker leiden tot een andere ervaring van samenleven waarin diversiteit en verscheidenheid meer tot hun recht komen. We zijn dieper verbonden met anderen omdat we dieper verbonden zijn met onszelf: een voorbode van eenheid.

Deze innerlijke ervaring met onze naasten of met de kring waartoe we behoren zou zich ook op bredere schaal kunnen uitstrekken. Deze crisis raakt immers het overgrote deel van de mensheid. Door informatie die ons van alle kanten bereiken, onze verbondenheid met de wereld en onze solidariteit met talloze mensen wordt het gevoel als mensheid één familie te zijn, toch versterkt? Als dat het geval is, dan zouden we ook in dat verband er toe gebracht kunnen worden dezelfde stappen van dit proces door te maken: steeds meer oprecht onszelf zijn; daarna onze eigen unieke en legitieme plaats erkennen binnen de gehele mensheid; vervolgens de plaats erkennen van alle anderen in hun wezenlijk anders-zijn, hun eigen waarheid en zonder enige wil om macht

over hen te hebben; en tenslotte van daaruit de innerlijke band weven die ons met elkaar verbindt, die de gehele mensheid als samenleving samen bindt. Dan zien we de mensheid als familie in haar oneindige diversiteit en tegelijkertijd ook als één. Het drama van deze crisis helpt ons hopelijk een nieuwe draad te vinden voor het weven van een andere vorm van samen leven.

Thierry, arts en therapeut

***

Veel verschillende "tijden" hebben het leven in Grandchamp bepaald

"Voor alles wat gebeurt is er een uur, een tijd voor alles wat er is onder de hemel."

Prediker 3:1

Tijd voor retraite: met *br. Adalberto* in februari en met *br. Richard van Taizé* in augustus. Laatstgenoemde sprak over vervulde tijd; over durende tijd die de groei van het graan mogelijk maakt; over angstige tijd; en tenslotte over tijd en eeuwigheid, zoals in het Evangelie van de Verheerlijking op de berg of van de verschijningen van de Opgestane.

Tijd voor ontmoeting: met *Serge Molla* en zijn boek over Martin Luther King; met *Izabel Barros* uit Brazilië en haar onderzoek over het koloniale verleden van Zwitserland; met *Ulrich Duchrow* en diens inzet voor economische gerechtigheid in de wereld, met name via *Kairos Palestina*.

H.J. Lim, een pianiste uit Zuid-Korea, en haar virtuoze pianospel in de Jubilé. Zij gaf meerdere concerten, soms begeleid door haar boeddhistisch leraar.

Br. Charles-Eugène van Taizé, die *br. Roger* van zeer nabij heeft gekend, beschreef hem op bijzondere wijze als een belangrijke getuige voor de Kerk en de wereld.

Tenslotte, tot ieders vreugde, de komst van vier zusters van de gemeente

Mamré (Madagascar) voor een maand en op een later moment de novicen van de gemeenschap van Bose (Italië).

Tijd van terugkomen en tijd van uitzenden: de kleine fraterniteit in Colombier werd gesloten: zr. Jutta en zr. Monique kwamen terug in Grandchamp. Zr. Anneke is terug van de Sonnenhof. Zr. Birgit en zr. Gesine waren bij de jongerenontmoeting van Taizé in Wroclaw (Polen). Zr. Dana was een maand in het Cisterciënzer klooster van Cabanoule (Zuid-Frankrijk).

Tijd voor samenleven: naar elkaar luisteren zodat de kwaliteit van onze relaties zich kan verdiepen en alle aandacht krijgt en we zo onze gasten steeds meer ten dienst kunnen zijn.

Zr. Janny en zr. Christianne met Maria de Groot in Nederland; zr. Anne-Geneviève en zr. Hiltje in een verpleegtehuis; zr. Gabrielle in de Foyer-Handicap: ieder van hen leeft op eigen wijze haar roeping van gebed voor de eenheid tussen alle mensen. Dankzij de geregelde contacten en uitwisselingen met hen ervaren we een wederzijdse verrijking van ons gemeenschapsleven.

In de Sonnenhof: De lofzang draagt en verenigt de kleine groep zusters en geeft hen de nodige soepelheid om aan onvoorziene omstandigheden het hoofd te bieden, zoals ziekte, het vertrek van een werknemer en het moeten sluiten van de gastenontvangst. De nieuwe leden in de Freundeskreis en in het Stichtingsbestuur, geven aan de zusters een nieuw elan. Het stimuleert de creativiteit die het samenleven goed doet. Alle hulp en vriendschap waarmee de zusters zijn omringd is een reden voor grote dankbaarheid.

Tijd van vernieuwing:

- Een belangrijke verandering: ds Jean-Philippe Calame heeft ds Jean-Louis L'Eplattenier opgevolgd in het ambt van

pastor van de gemeenschap. Jean-Louis, die ons al kent sinds hij in Neuchâtel theologie studeerde, heeft ons vanaf 1986 trouw begeleid. Wat zijn wij dankbaar voor de wijze waarop hij aandachtig en bescheiden aanwezig was, voor de manier waarop hij luisterde, voor zijn onderscheidingsvermogen, zijn beschikbaarheid voor de liturgie en vooral voor zijn vriendschap. En nu verheugen wij ons op een nieuw begin met Jean-Philippe!

- Creativiteit was nodig voor aanpassing van de liturgie in de periode dat de eucharistie niet gevierd kon worden en de behoefte ontstond aan intensivering van het gebedsleven. En de Paas- en Pinksterretraite zo te organiseren dat deelname via Internet mogelijk werd.

- Tenslotte: verschijning van het boek van zr. Françoise: "Aux invités de la vie".

Tijd van afscheid:

* Van Vader Boris Bobrinskoy, die de zusters in de jaren '65 goed hebben gekend toen hij aan de theologische faculteit in Neuchâtel studeerde. De gemeenschap gaf hem de ruimte om de Heilige Liturgie te vieren en een aantal zusters mochten meezingen in het koor. Een unieke gelegenheid om de rijkdom en de betekenis van de orthodoxe liturgie te ontdekken.

* We noemen ds Philippe Bécholey die, samen met zijn echtgenote Anne, tal van retraites leidde in Grandchamp, vooral voor de Derde Orde van de Eenheid.

* Ds Peter Rüesch die vele jaren retraites in de Sonnenhof leidde en Hansruedi Weber die veel bijbelstudies gaf en zijn openheid voor andere culturen met ons deelde.

Tijd van ontvangen ondanks de afstand: De Colloque van de Derde Orde van de Eenheid moest worden afgelast, maar

de retraite in oktober kon wel doorgaan en verheugden we ons over het engagement van Sylvie Hauser.

De Servantes de l'Unité hielden hun jaarlijkse bijeenkomst via een video-conferentie.

Een aantal bijeenkomsten, groepen en retraites moesten worden uitgesteld, altijd een moeilijke beslissing.

Een tijd om te danken voor de trouw van God en voor de steun van zoveel vrienden en familie. We hebben ons

door uw solidariteit bijzonder gedragen gevoeld. Heel veel dank aan ieder!

En nu is het al bijna Kerstfeest. Dwars door alle onzekerheden waar de wereld nu doorheen gaat, openbaart Christus zich in een pasgeboren kind, drager van hoop waaraan geen einde komt.

Dat Zijn aanwezigheid u allen vreugde en hoop moge schenken en u in het nieuwe jaar begeleidt.

De zusters van Grandchamp

Grandchamp 4, CH - 2015 Areuse

www.grandchamp.org: programma 2021 en leesrooster
www.facebook.com/communautedegrandchamp

IBAN: CH36 0900 0000 2000 2358 6, BIC: POFICHBEXXX, PostFinance, 3030 Bern
Rekeninghouder: Fondation des retraites spirituelles de la Communauté de Grandchamp
of www.grandchamp.org: Ons ondersteunen

Stichting Vrienden van Grandchamp: www.vriendenvangrandchamp.nl
Wilt u het Bericht van Grandchamp niet meer ontvangen, dan kunt u dit te allen tijde melden aan:
webmaster@grandchamp.org of per brief.